

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Азербайджанське науково-виробниче об'єднання гідротехніки і меліорації

Варненський університет менеджменту

**Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького**

ЗБІРНИК ТЕЗ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ

Міжнародної науково-практичної конференції

«ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ»

19 листопада 2020 р.

Херсон – 2020

Редакційна колегія:

Варнавська І. В., кандидат педагогічних наук, доцент;

Черемісін О.В., доктор історичних наук;

Черненко Н. І., кандидат педагогічних наук, старший викладач;

Чепок Р, В., кандидат педагогічних наук, доцент

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри професійної освіти протокол № 4 від 24.11.2020 р.

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної комісії спеціальності 015 Професійна освіта (Економіка) протокол № 4 від 25.11.2020 р.

Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» 19 листопада 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАЕУ», 2020. 140 с.

У збірнику вміщені тези та доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.

@ Херсонський державний
аграрно-економічний університет, 2020

ЗМІСТ

Аверчева Н.О. ВПРОВАДЖЕННЯ KEYС-МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	7
Алещенко Л.О. МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	10
Алієва І.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ- ЕКОНОМІСТІВ	13
Афанасьєва Ю.І., Варнавська І.В. СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	14
Біла Т.А., Охріменко О.В., Ляшенко Є.В. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ-АГРОНОМІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	19
Бойко В.О. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ	22
Бокшань Г. І. МІФОЛОГІЧНІ СЦЕНАРІЇ В РОМАНІ МАРЛЕН ГАУСГОФЕР «ЗА СТІНОЮ»	24
Боліла С.Ю. ЗМІСТОВНА СУТНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	26
Боровік Л. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	29
Варнавська І. В. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	31
Власенко І.М., Варнавська І.В. АСПЕКТИ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ	32
Виноградова Т. І. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА ЗА УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	34
Волошин М.М., Волошина В.М. РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	38
Галайда Ю.Ю., Литовченко О.І. ЕМПІРИЗМ ТА РАЦІОНАЛІЗМ У ФІЛОСОФІЇ НОВОГО ЧАСУ	41
Гончарський І. Л. ПОЧАТКИ СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ	43
Дереш В.С., Саніна К.А. ВИЯВИ АУТОАГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	45
Дмітрієва Н. С. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	47
Євтушенко О. Т., Мінаков Р. В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА У КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	50
Каранда В. О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	53

Капліна А. І. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ УЧАСНИКІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО КРОСКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	54
Карнаушенко А. С. ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	57
Ковтун Д. М. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ СТРУКТУРИ СВІДОМОСТІ, ЇЇ ФУНКЦІЇ ТА РІВНІ	59
Костючков С. К. ПАНДЕМІЯ КОРОНОВІРУСНОЇ ХВОРОБИ: БІОФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	62
Крюкова Т., Чепок Р.В. РОЗВИТОК КОМПОНЕНТІВ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА»	64
Кузнєцова В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ	65
Кучеренко А.А. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ	68
Лишевська В.М. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ СПОРТИВНОЮ АКРОБАТИКОЮ	70
Лишевська В. М., Петрушкевич І. І. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ (ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ)	73
Лишевська В. М., Шаповал С. І. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	75
Логінова А. О. Кітов М. Г. РОЛЬ НАУКИ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	77
Макарчук В.Р. ПОНЯТТЯ ІДЕАЛЬНОГО У ФІЛОСОФІЇ	79
Макухіна С. В. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	82
Мельниченко А., Боровік Л. В. ВИХОВАННЯ У ВУЗІ: ВИДИ, ЗАСОБИ І МЕТОДИ	84
Мороз О.С., Боровік Л. В. ОПТИМАЛЬНИЙ ВИБІР МЕТОДУ НАВЧАННЯ ТА МОТИВАЦІЯ	86
Морозова О.Г., Морозов Р.В. НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ СУБ'ЄКТ	88
Немченко К.В., Варнавська І.В. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	90
Непша О.В., Гришко С.В. РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ	92
Павлусів Н. М. КОРОНОКРИЗА У СВІТЛІ КАНТІВСЬКОЇ «СУПЕРЕЧКИ ФАКУЛЬТЕТІВ»	94

Polishchuk G.V.	
ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА В ПРОЦЕСІ ДІАЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ.	95
Протасов В.В.	
БІНАРНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ З ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ТЕМУ «СКЛАДАННЯ ФОРМИ 1- ОПТ »	97
Прохорова Л.А., Непша О.В.	
ГЕОЛОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ТЕХНОГЕНЕЗ	99
Проценко А.А., Котова О.В., Суханова Г.П.	
РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	102
Пулавська В.В., Пулавський А.А., Дегтярьова В.М.	
ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ СПОРТИВНОЇ ОСВІТИ	104
Ргіщева В.С.	
ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	108
Саракун Л.П.	
МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК МОДУС СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ	110
Сложинська В., Ковтун В.А.	
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА БІРЖОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ	113
Смоленська О.М., Варнавська І.В.	
КЕЙС-МЕТОД У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	114
Смолінська О.Є., Прончак М. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ НАУКОВОГО , ПОЛІТИЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО КОМПОНЕНТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	116
Столяров О.Я.	
ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЛЮДСТВА, ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В ЕНЕРГЕТИЦІ.	118
Терьохіна К.В., Варнавська І.В.	
ЗАСОБИ І МЕТОДИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ СЕРЕДНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	120
Ференц В.Г.	
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ	122
Ходанич Ю.М.	
РОЗУМІННЯ «ІСТИНИ» В ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ	125
Черненко Н.І.	
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ	127
Чернозуб О.В., Варнавська І.В.	
СУТНІСТЬ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	130

Чичков А.Г.	
ЛЮДИНА І МАЙБУТНЄ (ЧИТАЮЧИ І.КАНТА)	132
Chornomord Ye. Ye.	
INDEPENDENT WORK OF THE STUDENTS DURING DISTANCE LEARNING USING THE LAST INFORMATION TECHNOLOGY	132
Шаповал С.І.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХОЛОГІЙ У СФЕРУ ТУРИЗМУ	134
Відомості про авторів	137

МІФОЛОГІЧНІ СЦЕНАРІЇ В РОМАНІ МАРЛЕН ГАУСГОФЕР «ЗА СТИНОЮ»

Хоча роман австрійської письменниці М. Гаусгофер був написаний ще в 1963 році, до українського читача він дійшов у перекладі Н. Іванничук лише цього року. Сюжет твору настільки перегукується з реаліями сьогодення, що спонукає до його переосмислення в контексті новочасної доби. Теоретичною основою дослідження обрано концепцію Ю. Вишницької, викладену в монографії «Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах», за якою міфосценарії – це «багатошарова структура з міфологемно спресованими традиційними сюжетами, образами й мотивами, що підпорядковуються певній функції-ролі: зберігати в собі сценарний код, постійно семантично автогенеруючись і відтворюючи гени прецедентних парадигм» [1, с. 35–36].

Уже на початку роману «За стіною» оприявнюються елементи міфосценарію кінця, в основі якого лежить есхатологічний сюжет. Героїня-оповідачка знаходить у гірському мисливському будиночку, до якого прибула зі сестрою та її чоловіком на відпочинок, стратегічні запаси харчових продуктів і речей першої необхідності, адже «тоді ширилося багато чуток про ймовірну атомну війну та її наслідки» [2, с. 10]. Цей міфосценарій у творі М. Гаусгофер виступає частиною дуалістичної моделі разом із міфосценарієм початку, яка є універсальною світоглядною моделлю.

М. Гаусгофер оригінально моделює у своєму романі есхатологічний сюжет: головну героїню від решти людей раптово відділяє загадкова невидима перепона, за якою всі зазнали миттєвої смерті: «Біля криниці стояв чоловік, завмерши з пригорщею води на півдорозі між цямринням й обличчям. <...> Але він так і не торкнувся долонею обличчя. Він взагалі не ворухився» [2, с. 17–18]. За стіною лише рослини залишилися живими. Стан, у якому завмерли всі живі істоти, був подібний до сну: «Дві корови лежали в траві по другий бік стіни. Я довго до них придивлялася, але не помітила, щоб їхні боки піднімалися й опускалися у такт диханню. Корови не здавалися мертвими, скоріше спали» [2, с. 31]. Тут можна завважити алузію на міфологічні образи братів-близнюків Гіпноса і Танатоса, оскільки мотиви сну і смерті переплітаються.

У розгортанні сюжету роману «За стіною» оприсутнюються паралелі з біблійним міфосценарієм потопу, суттєво трансформованим письменницею: фермерський будиночок, в якому перебувала героїня-оповідачка, можна вважати аналогом ковчега, а її саму – жіночою версією образу Ноя. До помешкання жінки приходять звірі, яким вона надає притулок: модифікація мотиву порятунку відбувається шляхом заміни парних образів тварин на одиничні. З нею лишився пес Рись, який належав родині її сестри, згодом до будиночка прибилися корова і кішка. Останньою істотою, про яку дбала героїня-оповідачка, була біла ворона, що також можна розглядати як алузію на біблійний міфосценарій потопу, адже в ньому присутній подібний орнітологічний образ.

Міфосценарій кінця репрезентовано на різних рівнях твору: сюжетному, мотивному та образному. Героїня-оповідачка усвідомлює, «яких велетенських масштабів сягнула катастрофа» [2, с. 40]. Вона багато розмірковує про те, що з нею сталося, артикуючи мотиви загибелі: «Припустила, що це якась новітня зброя, існування якої великим державам пощастило втримати в таємниці. Ідеальна зброя. Що нищить землю, убиває лише людей і тварин. Ліпше, звісно, було б, щоб зброя пощадила й тварин, але, мабуть, таке неможливо. Людство, споконвіку ведучи свої війни, ніколи не зважало на тварин. <...> Судячи з вигляду жертв, вони не страждали. З усіх найпекельніших винаходів людства цей видавався мені найгуманнішим» [2, с. 42].

Героїні-оповідачці властиві ознаки архаїчного міфомислення: вона вважає себе і тварин рівними, тому навіть полювання видається їй «бридким і навіть підлотним дійством» [2, с. 56]. Вона вбачає спільне між усіма живими істотами: «Ми – єдина велика родина; почуваючись самотніми й нещасливими, радо приймаємо дружбу братів наших менших. Вони страждають від болю, як і ми; вони, як і ми, потребують їжі, тепла й трішечки ніжності» [2, с. 248]. У її снах тварини розмовляють людською мовою, а люди натомість із часом перестали снитися: «Люди, які населяли мої сни першої зими, зникли назавсім. <...> У снах люди ніколи не були до мене доброзичливими, у ліпшому випадку, були байдужі, а от звірина завжди приязна й життєрадісна» [2, с. 156]. З іншого боку, в уявленні героїні-оповідачки чітко оприсутнюється бінарна опозиція «людина–тварина», причому її значення тотожне протиставленню «чужий–свій».

Жінка в романі М. Гаусгофер більше схильна жити за міфологічним/циклічним часом, ніж за історичним/лінійним: «Я орієнтуюся у часі за сонцем, а якщо воно ховається за хмарами, то за прильотом і відльотом вороння й іншими прикметами. <...> Багато моїх знайомих ставилися до годинників, мов до ідолів, і мене це ніколи не дивувало. <...> Та я неохоче служила людському часові, рубаному на кавалки цоканням годинників, тому часто потрапляла в скрутне становище. Ніколи не любила годинників, усі мої годинники рано чи пізно в дивний спосіб ламалися або зникали» [2, с. 66]. У романі темпоральні мотиви також акцентовано змінами пір року, від яких дуже залежало виживання жінки на безлюдді.

Образ стіни в романі «За стіною» наділений просторовими і часовим характеристиками: невидимий мур відділяє героїню-оповідачку не лише від решти світу, що зазнав загибелі, а й від минулого життя, в якому вона марнувала свої дні на другорядні речі: «Стіна змусила мене почати нове життя, але по-справжньому мене хвилює те, що й раніше: народження, смерть, пори року, зростання і тлін» [2, с. 156]. У рефлексіях жінки оприсутнюються характерні для архаїчного міфомислення бінарні опозиції: «початок–кінець», «життя–смерть», «зростання–тлін». У впорядкуванні героїнею-оповідачкою життя в нових умовах простежуються ознаки облаштування власного «космосу», тоді як її попереднє існування асоціюється з хаосом.

Погоджуємося з Ю. Вишницькою в тому, що «домінантними міфологічними образними моделями є космогонічна та есхатологічна» [1, с. 133]. Відповідно, основу міфосценарію початку становлять космогонічні міфи. У романі М. Гаусгофер цей міфосценарій реалізується як освоєння нового простору. У сюжеті твору можна помітити всі його елементи, означені Ю. Вишницькою: «Образ/ізоморф креатора / локація креації / спосіб креації репрезентовані традиційними мотивами / власне креативне дійство / результат креації» [1, с. 105]. Героїня-оповідачка, опинившись на самоті після появи стіни, прилаштовується до незвичних реалій, вдаючись до вирощування городини, побудови приміщення для худоби. Виразним проявом міфосценарію початку можна вважати мотив народження: кішка кілька разів приводить кошенят, корова Белла отелюється, і жінка доглядає за нею та бичком.

З іншого боку, в сюжеті роману «За стіною» можна відстежити ознаки міфосценарію ініціації. Поява стіни символізує стадію відокремлення жінки від соціуму. Перебування в ізоляції спричиняє характерні для ритуалу переходу страждання: героїня-оповідачка втратила найближчих їй людей, у неї не було сумнівів щодо загибелі двох доньок і сестри з чоловіком. До психологічних випробувань додалися фізичні, адже жінці довелося займатися важкою роботою, пов'язаною з доглядом за худобою і обробкою землі, потерпати від нестачі продуктів харчування, складних погодних умов і хвороб. Мисливський будиночок із прилеглою до нього територією можна розглядати як ініціаційний локус. Ю. Вишницька згадує у своїй праці «про так звану ініціальну хворобу, коли обраний відчуває себе невпевненим і самотнім; цей стан ще підсилюється й символізмом містичної смерті, коли ініційований відчуває себе покинутим (одночасно і божественними, і демонічними силами) й приреченим на смерть» [1, с. 415]. Подібний стан переживала героїня-оповідачка в романі «За стіною». Результатом стадії випробування для неї стало отримання нового знання, «здобуття нової, очищеної душі, що

пізнала істину» [1, с. 421]. Однак, на жаль, третього етапу – повернення до спільноти в новому статусі – в романі не артикульовано. Фінал твору відкритий: невідомо, чи героїня-оповідачка зможе знову опинитися серед людей.

Таким чином, у романі М. Гаусгофер «За стіною» оприявнюються міфосценарії початку, кінця та ініціації, що виявляють дифузність контурів структури й ознаки трансгенності – здатності одного міфосценарію перетікати в інший. Інтерпретація цих міфосценаріїв дозволяє ідентифікувати аналізований твір як зразок неоміфологічної літератури.

Література

1. Вишницька Ю. Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 614 с.
2. Гаусгофер М. За стіною / М. Гаусгофер. Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. 296 с.